

Civilutskottets yttrande 2020/21:CU5y

Ungdomspolitisk skrivelse

Till kulturutskottet

Kulturutskottet beslutade den 13 april 2021 att ge bl.a. civilutskottet tillfälle att senast den 18 maj 2021 yttra sig över regeringens skrivelse 2020/21:105 Ungdomspolitisk skrivelse och de motioner som väckts med anledning av skrivelsen i de delar dessa berör civilutskottets beredningsområde.

Civilutskottet begränsar sitt yttrande över skrivelsen till frågor om ungdomars boende samt, när det gäller följdmotioner, till motion 2020/21:3942 (SD) yrkandena 8, 11, 12 och 13.

Utifrån de utgångspunkter som civilutskottet har att beakta anser civilutskottet att kulturutskottet bör avstyrka motionsyrkandena.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I de delar av skrivelsen som berör civilutskottets beredningsområde redogör regeringen bl.a. för de utmaningar och hinder som finns för ungdomars etablering på bostadsmarknaden. Unga möter problemen på bostadsmarknaden i större utsträckning än många andra grupper. Utmaningarna består bl.a. i att det är ett underskott på bostäder för unga på de lokala bostadsmarknaderna som främst beror på att det generellt finns för lite bostäder, men också att de bostäder som finns att tillgå är för stora eller för dyra för ungdomar. Många unga är dessutom hänvisade till den dyrare andrahandsmarknaden och har en osäker bostadssituation som andrahands- eller inneboende, i ett tidsbegränsat hyresförhållande eller utan skrivet kontrakt. Regeringens bedömning är att det behövs ett fortsatt arbete för att motverka de utmaningar som finns inom bostadsområdet.

I skrivelsen presenterar regeringen ett handlingsprogram för 2021–2024 med insatser som syftar till att skapa förutsättningar för att uppnå det ungdomspolitiska målet att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Syftet med handlingsprogrammet är att bidra till uppfyllandet av det ungdomspolitiska målet. I handlingsprogrammet redogörs bl.a. för insatser som genomförs för att förbättra ungdomars situation på bostadsmarknaden. Bland dessa insatser kan nämnas det statliga investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande, arbetet med att motverka vräkning av barnfamiljer, utredningen om förstagångsköpare på bostadsmarknaden, utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd, utredningen om en socialt hållbar bostadsförsörjning och ett uppdrag till länsstyrelserna att stödja kommunerna i deras arbete med att motverka vräkningar av barnfamiljer.

Motionen

I kommittémotion 2020/21:3942 av Cassandra Sundin m.fl. (SD) anförs att regeringen bör utreda möjligheterna för fastighetsägare att motverka trångboddhet (yrkande 8). I yrkande 11 föreslås att regeringen bör utreda möjligheter till boende för unga och personer över 64 års ålder. I yrkande 12 föreslås att regeringen bör utreda hur kommuner där det finns universitet eller högskolor, tillsammans med lärosätena ska planera för att studentbostäder finns tillgängliga och i yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör redovisa och adressera problemet med den förda migrationspolitikens påverkan på bostadsbristen hos ungdomar.

Tidigare riksdagsbehandling

I detta avsnitt redogörs kortfattat för utskottets behandling under våren 2021 av liknande förslag som i kommittémotion 2020/21:3942 (SD) yrkandena 8, 11, 12 och 13.

- När det gäller yrkandet om att regeringen bör utreda möjligheterna för fastighetsägare att motverka trångboddhet (yrkande 8) behandlade och avstyrkte utskottet ett snarlikt yrkande¹ i betänkande 2020/21:CU7 Hyresrätt m.m. (s. 40 f.). Utskottet hänvisade då till att det inte finns någon bestämmelse i hyreslagen som hindrar en hyresvärd från att ställa upp villkor i hyreskontraktet om hur många personer som får bo i lägenheten. Riksdagen följde utskottets förslag.
- När det gäller yrkandet om att regeringen bör utreda fler möjligheter till boende för unga och personer över 64 års ålder (yrkande 11) behandlade och avstyrkte utskottet ett snarlikt yrkande² i betänkande 2020/21:CU7 Hyresrätt m.m. (s. 43 f.). Utskottet uttalade då att en möjlighet att hyra ut delar av en bostad separat visserligen skulle kunna bidra till fler bostäder på marknaden, men att det samtidigt är en fråga om prioritering av utredningsinsatser. Som Boverket konstaterat i sin rapport Partiella hyreskontrakt (2017:15) finns det dessutom redan i dag goda möjligheter att hyra ut bostäder i olika kollektiva boendeformer. Utskottet fann därför inte anledning för riksdagen att ta något initiativ med anledning av yrkandet. Riksdagen följde utskottets förslag.
- När det gäller yrkandet om att regeringen bör utreda hur kommuner där det finns universitet eller högskolor, tillsammans med lärosätena, ska planera för att studentbostäder finns tillgängliga (yrkande 12) behandlade och avstyrkte utskottet ett snarlikt yrkande³ i betänkande 2020/21:CU9 Bostadspolitik (s. 50 f.). Utskottet konstaterade då att det fortfarande råder brist på studentbostäder i flera av landets universitets- och högskoleorter, och utskottet delade motionärernas uppfattning att mer måste göras för att öka utbudet av studentbostäder i landet. Utskottet underströk dock att det vidtas åtgärder som är ägnade att öka byggandet av studentbostäder. Exempelvis har investeringsstödet för hyresrätter och studentbostäder effektiviserats och förbättrats, och Akademiska Hus AB, som sedan 2014 har ett utökat uppdrag att bygga och förvalta student- och forskarbostäder, har högt ställda mål om fortsatt byggnation av studentbostäder på den egna marken fram till 2030. Utskottet avstyrkte därför yrkandet. Riksdagen följde utskottets förslag.
- När det gäller yrkandet att regeringen bör redovisa och adressera problemet med den förda migrationspolitikens påverkan på bostadsbristen hos ungdomar (yrkande 13) behandlade och avstyrkte utskottet ett snarlikt

¹ Motion 2020/21:1615 (SD) yrkande 18

² Motion 2020/21:1615 (SD) yrkande 24

³ Motion 2020/21:1615 (SD) yrkande 44

yrkande⁴ i betänkande 2020/21:CU9 Bostadspolitik (s. 58 f.). Utskottet ansåg att det är viktigt att kommunerna har möjlighet att ge vissa grupper förtur i bostadskoerna och att kommunerna genom ägardirektiv kan ställa krav på sina kommunala bostadsaktiebolag om riktade insatser till särskilda grupper, t.ex. nyanlända eller personer som lever under hot. Enligt utskottet bör inte staten införa begränsningar som försvårar för kommunerna att uppfylla sitt bostadsförsörjningsansvar och skapa förutsättningar för alla i kommunen att få tillgång till en bostad. Utskottet avstyrkte därför förslaget om att kommuner inte ska ge förtur till nyanlända. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet begränsar sitt yttrande över skrivelsen till frågor om ungdomars boende samt, när det gäller följdmotioner, till kommittémotion 2020/21:3942 av Cassandra Sundin m.fl. (SD) yrkandena 8, 11, 12 och 13.

Utskottet delar regeringens bedömning att det behövs ett fortsatt arbete för att motverka de utmaningar som finns inom bostadsområdet. Unga möter problemen på bostadsmarknaden i större utsträckning än många andra grupper. Som regeringen redovisar i skrivelsen beror detta på flera olika faktorer. Bristen på bostäder och låga inkomster för unga gör t.ex. att många bor hemma längre än de skulle vilja.

När man inte kan etablera sig på bostadsmarknaden blir det svårt att starta ett självständigt liv som vuxen. Hur bostadssituationen ser ut kan t.ex. påverka möjligheten att ta ett jobb eller bilda familj. Att förbättra möjligheterna för unga att kunna bo självständigt i ett eget boende är därmed avgörande för att uppnå det ungdomspolitiska målet att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

Mot denna bakgrund ser utskottet positivt på att regeringen i skrivelsen samlat redovisar både de utmaningar som finns när det gäller ungdomars boende och de insatser som görs för att främja ungdomars möjligheter till bostad.

Som redogörs för ovan har utskottet så sent som under våren 2021 behandlat liknande förslag som nu har väckts i kommittémotion 2020/21:3942 (SD) yrkandena 8, 11, 12 och 13. Utskottet vidhåller sina tidigare ställningstaganden och anser därmed att kulturutskottet bör avstyrka yrkandena.

⁴ Motion 2020/21:1615 (SD) yrkande 9

Stockholm den 6 maj 2021

På civilutskottets vägnar

Emma Hult

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Hult (MP), Larry Söder (KD), Johan Löfstrand (S), Carl-Oskar Bohlin (M), Elin Lundgren (S), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Mikael Eskilandersson (SD), Leif Nysmed (S), Ola Johansson (C), Momodou Malcolm Jallow (V), Lars Beckman (M), Roger Hedlund (SD), Sanne Lennström (S), Joakim Järrebring (S), Robert Hannah (L), Angelica Lundberg (SD) och Mikael Damsgaard (M).

Avvikande mening

(SD)

Mikael Eskilandersson (SD), Roger Hedlund (SD) och Angelica Lundberg (SD) anför:

Bostadsbristen gör det svårt för unga människor att ta klivet in i vuxenlivet och flytta till ett eget boende. En av orsakerna till att det råder bostadsbrist är de senaste årens omfattande migration till Sverige, vilket har lett till en onaturligt hög efterfrågan på bostäder. Det stora mottagandet av migranter har särskilt påverkat ungas möjligheter att hitta en bostad. Ungdomar och unga vuxna efterfrågar i stor utsträckning en hyresrätt, vilket också är den boendeform som nyanlända efterfrågar. Det är dessutom vanligt att kommunalt ägda bostadsbolag öronmärker delar av sitt lägenhetsbestånd till förmån för nyanlända, vilket försvårar för unga personer som är hänvisade till den ordinarie bostadskön att få en hyresrätt i det allmännyttiga hyresbeståndet. Migrationspolitiken påverkar därmed indirekt unga människors situation på bostadsmarknaden. Vi vill att regeringen redovisar hur migrationen till Sverige påverkar ungdomars möjligheter att få en bostad samt vad regeringen gör för att komma till rätta med problemet.

Vi tror att det går att göra mycket mer för att underlätta ungdomars situation på bostadsmarknaden. Ett förslag är att utreda alternativa boendeformer för unga i syfte att möjliggöra för boende för unga och för personer över 64 års ålder. Det skulle innebära ett bättre nyttjande av det befintliga bostadsbeståndet samtidigt som det hjälper till att möta bostadsbehoven för dessa grupper.

För att underlätta för studenter som med kort varsel måste hitta en bostad på den studieort där de erbjudits studieplats föreslår vi att regeringen tar initiativ till att utreda om kommuner och lärosäten kan samverka i högre utsträckning för att tillgodose behovet av studentbostäder på orten.

Vidare föreslår vi att fastighetsägares möjlighet att motverka trångboddhet utreds. Trångboddhet leder till problem både för fastighetsägaren och de boende. Barn och ungdomar som bor i ett trångbott hushåll kan t.ex. ha svårt att finna en plats i hemmet där de kan få studiero.

Mot denna bakgrund anser vi att kulturutskottet bör tillstyrka motion 2020/21:3942 (SD) yrkandena 8, 11, 12 och 13.